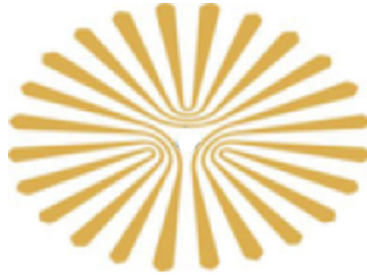

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه پیام نور استان تهران
دانشکده مدیریت ، اقتصاد و حسابداری
گروه علمی مدیریت بازرگانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)
در رشته مدیریت بازرگانی-گرایش بازرگانی بین الملل

تعیین موانع توسعه صادرات محصولات صنعت گز ایران براساس مدل
الماس رقابت ملی پورتر

محمدحسین پورعبائیان

استاد راهنما: دکتر علی اکبر جوکار

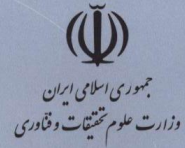
استاد مشاور: دکتر حبیب ا... دانایی

تیرماه ۱۳۹۲

شماره
تاریخ
پیوست

دانشگاه پیام نور
دانشگاه پیام نور استان تهران
التم علی لویکس انرجی و الکترونیکس

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

واحد تهران غرب

تصویب نامه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت بازرگانی

" تعیین موانع توسعه صادرات محصولات صنعت گز ایران بر
اساس مدل الماس رقابتي ملی پورتر "

ساعت: ۱۱-۱۲
درجه ارزشیابی: عالی

تاریخ دفاع: ۹۲/۰۴/۰۴
نمره: ۱۸
هیات داوران

امضاء	مرتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اساتید
		دکتر جوکار	استاد راهنما
		دکتر دانایی	استاد مشاور
		دکتر حسینی	استاد داور

نماینده تحصیلات تکمیلی: دکتر حسینی

تهران، انتهای غربی اتوبان شهید
همت، بعد از دانشگاه علوم انتظامی
شهرک شهید باقری، روبروی درمانگاه
تلفن: ۴۴۷۳۱۹۰۹-۱۴
دورنگار: ۴۴۷۳۱۹۰۸

WWW.TPNU.AC.IR
gharb@tpnu.ac.ir

اینجانب محمدحسین پورعبائیان دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۹ مقطع کارشناسی ارشد رشته مدیریت بازرگانی گرایش بازرگانی بین الملل گواهی می نمایم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته ام با نقل قول مستقیم یا غیر مستقیم منبع و مأخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده ام . بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می دانم و جوابگوی آن خواهم بود.

دانشجو تأیید می نماید که مطالب مندرج در این پایان نامه نتیجه تحقیقات خودش می باشد و در صورت استفاده از نتایج دیگران مرجع آن را ذکر نموده است.

محمدحسین پورعبائیان

تیرماه ۱۳۹۲

اینجانب دانشجوی ورودی سال ۱۳۸۹ مقطع کارشناسی ارشد رشته مدیریت بازرگانی گرایش بازرگانی بین الملل گواهی می نمایم چنانچه براساس مطالب پایان نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب، و ... نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب، و ... و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

محمدحسین پورعبائیان

تیرماه ۱۳۹۲

کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات ، آزمایشات و نو آوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه پیام نور می باشد.

تیرماه ۱۳۹۲

تقدیم به

روح برادران شهیدم غلامرضا و محمدعلی پورعبائیان و همه شهدای ایران زمین که
با نثار خون خود از استقلال و آزادی میهن عزیزمان دفاع کردند.

تقدیر

شکر شایان ایزد یکتا که توفیق را رفیق راهم نمود تا این پایان نامه را به پایان رسانم.

از اساتید فاضل و اندیشمند آقای دکتر علی اکبر جوکار به عنوان استاد راهنما و دکتر حبیب ... دانایی به عنوان استاد مشاور که همواره راهنما و راهگشای نگارنده در اتمام و اکمال این پایان نامه بوده اند، کمال تشکر دارم.

چکیده

اجرای سیاست ها و راهکارهای اقتصادی و گسترش صادرات به ویژه صادرات غیرنفتی از جمله مسایل و رویدادهای مهم بوده که اکثر اقتصاددانان برای بهبود اقتصادی جهان مطرح نموده اند.

در اکثر کشورهای پیشرفته تعامل نسبتاً فشرده ای بین گسترش بخش خصوصی با توسعه صادرات غیرنفتی وجود دارد. به منظور توسعه و گسترش راهکارهای توسعه صادرات غیرنفتی نیاز به اجرای سیاستهای اقتصادی موفق و بررسی دقیق و علمی تمامی جنبه های تئوریک و ارزیابی عملکرد بنگاههای اقتصادی موثر در توسعه صادرات و برخورد با چالشهای اقتصادی می باشد.

آنچه در ایران از آن با نام رهایی از اقتصاد تک محصولی و توسعه صادرات غیرنفتی یاد میشود باید تلاشی همه جانبه برای شناسایی مزیتهای رقابتی صنایع غیرنفتی و از بین بردن مشکلاتی باشد که پیش روی توسعه صادرات آنهاست.

تحقیق حاضر یک تحقیق توصیفی - پژوهشی است که با هدف شناسایی مزیتهای رقابتی و مشکلات صنعت گز ایران به عنوان یک صنعت سنتی، تلاش میکند راهکارهایی جهت توسعه صادرات این صنعت ارائه نماید. در این پژوهش که بر پایه مدل الماس پورتر طراحی شده است شش فرضیه مورد بررسی قرار میگیرد. در جمع آوری اطلاعات از روش نمونه گیری احتمالی و ابزار پرسشنامه بهره گرفته شده است. آزمون T استیودنت جهت بررسی قبول یا رد فرضیات و آزمون فریدمن برای رتبه بندی متغیرهای شناسایی شده به کار گرفته شده است.

یافته های تحقیق نشان میدهد سیاستهای دولت و بعد از آن وضعیت صنایع مرتبط و پشتیبان و سپس شرایط عوامل تولید و در نهایت شرایط تقاضا به ترتیب بیشترین نقش را به عنوان موانع توسعه صادرات گز ایران بازی میکنند. در پایان نیز راهکارهایی جهت کاهش مشکلات این صنعت و بهبود وضعیت فعلی آن ارائه شده است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول- کلیات تحقیق
۲	مقدمه
۳	۱-۱- تعریف مسأله
۵	۲-۱- ضرورت انجام تحقیق
۸	۳-۱- بیان سوالهای اصلی تحقیق
۹	۴-۱- فرضیه های تحقیق
۹	۵-۱- اهداف تحقیق
۹	۱-۵-۱- هدف اصلی تحقیق
۹	۲-۵-۱- هدف فرعی تحقیق
۱۰	۶-۱- روش انجام تحقیق
۱۰	۷-۱- روش و ابزار گردآوری اطلاعات
۱۰	۸-۱- جامعه آماری و تعداد نمونه
۱۱	۹-۱- کاربرد تحقیق
۱۱	۱۰-۱- قلمرو تحقیق
۱۱	۱-۱۰-۱- قلمرو موضوعی پژوهش
۱۱	۲-۱۰-۱- قلمرو مکانی تحقیق

۱۱	۳-۱۰-۱- قلمرو زمانی پژوهش
۱۲	۱۱-۱- محدودیتهای تحقیق
۱۲	۱۲-۱- تعاریف عملیاتی واژه ها
۱۴	فصل دوم- مبانی نظری و پیشینه تحقیق
۱۵	مقدمه
۱۶	۱-۲- بنیان های تئوریک و نظریه های تجاری و رقابتی و مدیریت خط مشی جهانی شدن
۱۶	۱-۱-۲- تئوری های کلاسیک تجارت بین الملل
۱۶	۱-۱-۱-۲- نظریه مرکانتیلیسم
۱۷	۲-۱-۱-۲- نظریه مزیت مطلق
۱۸	۳-۱-۱-۲- نظریه مزیت نسبی
۲۰	۴-۱-۱-۲- نظریه وفور عوامل تولید
۲۱	۲-۱-۲- تئوری های جدید تجارت بین الملل
۲۳	۲-۲-۱-۲- نظریه چرخه حیات محصول
۲۴	۳-۲-۱-۲- نظریه مزیت های پیشتاز بودن
۲۵	۴-۲-۱-۲- نظریه مزیت رقابتی ملی
۲۷	۳-۱-۲- تئوری های رقابتی
۲۷	۱-۳-۱-۲- رقابت جهانی
۲۸	۲-۳-۱-۲- مفهوم رقابت پذیری

- ۳۰-۱-۳-۳- مزیت رقابتی ----- ۳۰
- ۳۱-۱-۳-۴- مزیت رقابتی پایدار ----- ۳۱
- ۳۴-۱-۴- مروری بر تئوریهای ارائه شده توسط پورتر ----- ۳۴
- ۳۴-۱-۴-۱- ایجاد مزیت از دیدگاه پورتر ----- ۳۴
- ۳۵-۱-۴-۲- انتخاب استراتژی رقابتی ----- ۳۵
- ۳۸-۱-۴-۳- استراتژی های عمومی پورتر برای ایجاد مزیت رقابتی ----- ۳۸
- ۳۹-۱-۴-۴- مدل زنجیره ارزش ----- ۳۹
- ۴۰-۱-۴-۵- مدل الماس مزیت رقابتی ملی ----- ۴۰
- ۴۴-۱-۵- مدل های ارائه شده در ارتباط با مزیت رقابتی ملی ----- ۴۴
- ۴۵-۱-۵-۱- مدل الماس مضاعف(دوگانه) راگمن ----- ۴۵
- ۴۸-۱-۵-۲- مدل ۹ عاملی مون ----- ۴۸
- ۵۰-۱-۶- طراحی و مدیریت خط مشی های جهانی شدن ----- ۵۰
- ۵۱-۱-۶-۱- تصمیم گیری درباره ورود به بازارهای جهانی ----- ۵۱
- ۵۲-۱-۶-۲- تصمیم درباره نحوه ورود به بازار خارجی ----- ۵۲
- ۵۶-۲- مدل نظری تحقیق ----- ۵۶
- ۵۷-۲-۱- شرایط عوامل تولید ----- ۵۷
- ۵۷-۲-۱-۱- منابع انسانی ----- ۵۷
- ۵۷-۲-۱-۲- منابع فیزیکی ----- ۵۷

۵۸	----- منابع دانش -۳-۱-۲-۲
۵۸	----- منابع سرمایه ای -۴-۱-۲-۲
۵۸	----- زیر ساختار ها -۵-۱-۲-۲
۶۰	----- شرایط تقاضا -۲-۲-۲
۶۱	----- ترکیب تقاضای داخلی -۱-۲-۲-۲
۶۳	----- اندازه و الگوی رشد تقاضای داخلی -۲-۲-۲-۲
	----- مکانیزم های بازاریابی که می توانند ترجیحات محلی یک کشور را به بازارهای خارجی مرتبط سازند. -۳-۲-۲-۲
۶۴	-----
۶۴	----- صنایع مرتبط و پشتیبان -۳-۲-۲
۶۶	----- استراتژی و ساختار شرکت و وضعیت رقابتی -۴-۲-۲
۶۷	----- دولت -۵-۲-۲
۶۹	----- شانس -۶-۲-۲
۷۰	----- آشنایی با صنعت تولید گز -۳-۲
۷۰	----- تعریف گز -۱-۳-۲
۷۱	----- پیشینه تاریخی -۲-۳-۲
۷۲	----- ویژگی های گز -۳-۳-۲
۷۲	----- ویژگی های فیزیکی و شیمیایی -۱-۳-۳-۲
۷۳	----- ویژگی های میکروبی -۲-۳-۳-۲

۷۳	۳-۳-۳- ویتامین های تغذیه ای
۷۴	۴-۲- پیشینه تحقیق
۷۴	۲-۴-۱- تحقیقات انجام شده در ایران
۷۶	۲-۴-۲- تحقیقات خارجی
۷۷	فصل سوم- روش تحقیق
۸۰	مقدمه
۸۱	۳-۱- نوع تحقیق
۸۱	۳-۲- جامعه آماری
۸۱	۳-۳- نمونه آماری و روش نمونه گیری
۸۱	۳-۴- روش و ابزار گردآوری اطلاعات
۸۲	۳-۴-۱- ساختار پرسشنامه
۸۳	۳-۵- بررسی روایی و پایایی ابزار سنجش
۸۳	۳-۵-۱- روایی
۸۴	۳-۵-۲- پایایی
۸۵	۳-۶- روش های آزمون آماری
۸۵	۳-۶-۱- آزمون T
۸۵	۳-۶-۲- آزمون فریدمن
۸۶	فصل چهارم- تجزیه و تحلیل داده ها

- مقدمه ----- ۸۷
- ۱-۴- بخش اول: آمار توصیفی ----- ۸۸
- ۱-۱-۴- بررسی خصوصیات جمعیت شناسی پاسخ دهندگان بر حسب موقعیت شغلی ----- ۸۸
- ۲-۱-۴- بررسی خصوصیات جمعیت شناسی پاسخ دهندگان بر حسب میزان تحصیلات ----- ۸۹
- ۳-۱-۴- بررسی خصوصیات جمعیت شناسی پاسخ دهندگان بر حسب سابقه کاری ----- ۹۰
- ۴-۱-۴- جداول توزیع فراوانی ابعاد مدل مفهومی به عنوان موانع توسعه صادرات گز ایران از دید پاسخ دهندگان بر اساس طیف پنج گزینه ای لیکرت ----- ۹۱
- ۲-۴- بخش دوم: آمار تحلیلی ----- ۹۴
- ۱-۲-۴- آزمون نرمال بودن توزیع نمونه ----- ۹۴
- ۲-۲-۴- بررسی فرضیات تحقیق ----- ۹۶
- ۱-۲-۲-۴- بررسی وضعیت عوامل تولید ----- ۹۶
- ۲-۲-۲-۴- بررسی شرایط تقاضا ----- ۹۷
- ۳-۲-۲-۴- بررسی صنایع مرتبط و پشتیبان ----- ۹۷
- ۴-۲-۲-۴- بررسی وضعیت ساختار، استراتژی و وضعیت رقابتی ----- ۹۸

- ۹۹ ----- ۴-۲-۲-۵- بررسی سیاستهای دولت
- ۱۰۰ ----- ۴-۲-۳- بررسی برابری اهمیت عوامل
- ۱۰۱ ----- ۴-۲-۴- رتبه بندی اهمیت متغیرها براساس عوامل مدل مفهومی تحقیق
- ۱۰۱ ----- ۴-۲-۱- شرایط عوامل تولید
- ۱۰۲ ----- ۴-۲-۲- شرایط تقاضا
- ۱۰۲ ----- ۴-۲-۳- وضعیت صنایع وابسته و پشتیبان
- ۱۰۳ ----- ۴-۲-۴- ساختار، استراتژی و وضعیت رقابتی
- ۱۰۴ ----- ۴-۲-۵- عملکرد دولت
- ۱۰۵ ----- فصل پنجم- نتیجه گیری و پیشنهادات
- ۱۰۶ ----- مقدمه
- ۱۰۷ ----- ۵-۱- بخش اول: مرور فرضیات و تحلیل نتایج
- ۱۰۷ ----- ۵-۱-۱- مرور فرضیات
- ۱۰۸ ----- ۵-۱-۲- تحلیل نتایج در رابطه با فرضیات تحقیق
- ۱۱۱ ----- ۵-۱-۳- رتبه بندی اهمیت متغیرها براساس عوامل مدل مفهومی تحقیق

۱-۳-۱-۵- شرایط عوامل تولید	۱۱۱
۲-۳-۱-۵- شرایط تقاضا	۱۱۱
۳-۳-۱-۵- وضعیت صنایع وابسته و پشتیبان	۱۱۱
۴-۳-۱-۵- ساختار، استراتژی و وضعیت رقابتی	۱۱۲
۵-۳-۱-۵- عملکرد دولت	۱۱۲
۲-۵- بخش دوم: پیشنهادات	۱۱۳
۱-۲-۵- پیشنهادات منتج از تحقیق	۱۱۳
۲-۲-۵- سایر پیشنهادات	۱۱۴
پیوستها	۱۱۶
منابع	۱۱۹

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۱- واحدهای صنعتی تولید کننده و ظرفیت اسمی گز کشور	۷
جدول ۱-۲- ویژگی های فیزیکی و شیمیایی گز بدون گزانگبین	۷۲
جدول ۲-۲- ویژگی های میکروبی گز	۷۳
جدول ۳-۲- ارزش تغذیه ای گز در ۱۰۰ گرم محصول	۷۴
جدول ۱-۳- اجزای پرسشنامه	۸۳
جدول ۲-۳- ضریب آلفای کرونباخ سوالات پرسشنامه	۸۴
جدول ۱-۴- توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب موقعیت شغلی	۸۸
جدول ۲-۴- توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب میزان تحصیلات	۸۹
جدول ۳-۴- توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب سابقه کاری	۹۰
جدول ۴-۴- توزیع فراوانی عامل "شرایط عوامل تولید"	۹۱
جدول ۵-۴- توزیع فراوانی عامل "شرایط تقاضا"	۹۲
جدول ۶-۴- توزیع فراوانی عامل "وضعیت صنایع مرتبط و پشتیبان"	۹۲
جدول ۷-۴- توزیع فراوانی عامل "استراتژی، ساختار و وضعیت رقابت"	۹۳

- جدول ۴-۸- توزیع فراوانی عامل "دولت" ----- ۹۳
- جدول ۴-۹- نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف ----- ۹۴
- جدول ۴-۱۰- میزان مانع بودن عوامل تولید بر اساس آزمون T استیودنت ----- ۹۶
- جدول ۴-۱۱- میزان مانع بودن شرایط تقاضا بر اساس آزمون T استیودنت ----- ۹۷
- جدول ۴-۱۲- میزان مانع بودن صنایع مرتبط و پشتیبان بر اساس آزمون T استیودنت ----- ۹۸
- جدول ۴-۱۳- میزان مانع بودن وضعیت ساختار، استراتژی و وضعیت رقابتی بر اساس آزمون T استیودنت ----- ۹۹
- جدول ۴-۱۴- میزان مانع بودن سیاستهای دولت بر اساس آزمون T استیودنت ----- ۹۹
- جدول ۴-۱۵- آماره آزمون فریدمن ----- ۱۰۰
- جدول ۴-۱۶- رتبه بندی موانع مربوط به عوامل تولید ----- ۱۰۱
- جدول ۴-۱۷- رتبه بندی موانع مربوط به شرایط تقاضا ----- ۱۰۲
- جدول ۴-۱۸- رتبه بندی موانع مربوط به وضعیت صنایع وابسته و پشتیبان ----- ۱۰۳
- جدول ۴-۱۹- رتبه بندی موانع مربوط به ساختار، استراتژی و وضعیت رقابتی ----- ۱۰۳
- جدول ۴-۲۰- رتبه بندی موانع مربوط به عملکرد دولت ----- ۱۰۴

فهرست نمودارها

عنوان	صفحه
نمودار ۴-۱- توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب موقعیت شغلی	۸۸
نمودار ۴-۲- توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب میزان تحصیلات	۸۹
نمودار ۴-۳- توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب سابقه کاری	۹۰

فهرست اشکال

عنوان	صفحه
شکل ۲-۱- پنج نیروی رقابتی پورتر	۳۶
شکل ۲-۲- استراتژیهای رقابتی عام پورتر	۳۸
شکل ۲-۳- مدل زنجیره ارزش	۳۹
شکل ۲-۴- مدل الماس مضاعف	۴۶
شکل ۲-۵- تصمیم های اساسی در بازاریابی بین الملل	۵۰
شکل ۲-۶- پنج روش ورود به بازارهای خارجی	۵۲
شکل ۲-۷- مدل نظری تحقیق	۵۶

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

فصل اول این تحقیق مربوط به کلیات تحقیق است. در این فصل ابتدا به بیان مسئله پرداخته می شود و این مسئله تشریح می‌گردد.

در مرحله بعدی اهمیت و ضرورت انجام تحقیق مطرح شده و در ادامه به بیان سوالات، فرضیه ها و اهداف تحقیق پرداخته می شود. سپس روش انجام تحقیق، روش و ابزار گردآوری اطلاعات، جامعه آماری و تعداد نمونه، روش تجزیه و تحلیل اطلاعات و پیشینه تحقیق مورد بحث قرار می‌گیرد. در نهایت محدودیتهای تحقیق و واژگان و اصطلاحات تخصصی به طور خلاصه بیان شده است.